

ความหมายของโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย

บรรจง ฟ้ารุ่งแสง*

โรงเรียนสาธิตในสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งในประเทศไทย ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Demonstration School คล้ายกับจะมีความหมายและลักษณะที่มีความสำคัญเป็นพิเศษหลาย ๆ ประการแฝงอยู่ในชื่อนี้ นั่นก็คือน่าจะมี ความหมายแตกต่างออกไปจากโรงเรียนธรรมดา หรือทั่วไป และน่าจะมีลักษณะพิเศษเป็นของแต่ละโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตด้วยกัน แตกต่างกันไป ตามวิธีการและอุดมการณ์ของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้ก็เพราะว่าในประเทศไทยซึ่งเป็นต้นแบบของโรงเรียนประเภทนี้เอง ก็มีอยู่ซึ่งเรียกโรงเรียนประเภทนี้อยู่หลายชื่อตามความมุ่งหมายหรือ อุดมการณ์และวิธีการเฉพาะของแต่ละสถาบัน อาทิเช่น

1. Practice School หรือโรงเรียนฝึกสอน เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ฝึกสอนของนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู
2. Demonstration School หรือโรงเรียนสาธิต เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับสาธิตการเรียนการสอนให้นักศึกษาหรือครูอาจารย์ได้ศึกษา สังเกตและนำไปใช้เป็นแบบอย่างต่อไป
3. Laboratory School หรือโรงเรียนปฏิบัติการทดลอง เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อการปฏิบัติการทดลองทางการศึกษาโดยเน้นด้านจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนเป็นหลัก
4. Experimental School หรือโรงเรียนทดลอง เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการทดลองในด้านต่าง ๆ บางแห่งจะไม่เปิดให้มีการฝึกสอนหรือฝึกงานใด ๆ
5. Research and Development School หรือโรงเรียนวิจัยและพัฒนา เป็นโรงเรียนในมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยและพัฒนาการของเด็กนักเรียนเป็นหลัก
6. University School หรือโรงเรียนในมหาวิทยาลัย เป็นโรงเรียนในมหาวิทยาลัยที่เน้นการสอนนักเรียนให้ดีที่สุด เท่าที่จะดีได้ตามหลักสูตร ส่วนหน้าที่การฝึกสอนหรือการทดลองวิจัยเป็นเรื่องรอง¹

*อาจารย์ โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

¹ วิจิตร ศรีสอาน "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต" ศูนย์ศึกษา 15, 4 (พฤษภาคม 2511), หน้า 15-16

แต่ในประเทศไทย สถาบันฝึกหัดครูทั้งในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่ง ล้วนใช้ชื่อว่าโรงเรียนสาธิตและเรียกทับศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า "Demonstration School" ศัพท์คำนี้จึงเป็นจุดสำคัญจุดหนึ่งของการศึกษาในครั้งนี โดยจะพิจารณาถึงมิติต่าง ๆ ของศัพท์คำนี้เป็นเบื้องต้น

ความหมายและความสำคัญ

แคสเวล (Caswell, H.) ได้ให้นิยามศัพท์คำนี้ไว้ว่า "โรงเรียนสาธิต" เป็นโรงเรียนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสถาบันฝึกหัดครูเกือบทุกอย่าง ตั้งอยู่ในบริเวณหรือนอกบริเวณของวิทยาลัย โดยมีความมุ่งหมายที่จะใช้เพื่อการเตรียมครูโดยเฉพาะ พร้อมทั้งมีคณะอาจารย์ และบริหารงานทุกอย่างเพื่อให้ความมุ่งหมายที่ตั้งไว้บรรลุผล¹

โรงเรียนประเภทนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีพัฒนาการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน นับตั้งแต่ ค.ศ.1838 (พ.ศ.2381) โดยได้รับเอาแนวความคิดสืบทอดมาจากยุโรปอีกทอดหนึ่ง² บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าอาชีพครูนั้น มีลักษณะของวิชาชีพ ซึ่งไม่ควรมีแต่ทฤษฎีเท่านั้น จะต้องมีการปฏิบัติด้วย โรงเรียนฝึกหัดครู (Normal School) ทั้งหลาย จึงได้จัดให้มีโรงเรียนที่จะใช้สำหรับสังเกตและฝึกหัดสอนขึ้นภายใต้การควบคุมดูแลมาตรฐานวิชาชีพจากสมาคมวิทยาลัยครู (The American Normal Schools Association) ในช่วงปี ค.ศ.1940-1949 (พ.ศ.2483-2492) ได้มีการเน้นการวิจัยทดลองและมีการยอมรับกันว่าภารกิจนี้ควรเป็นหน้าที่อีกประการหนึ่งของโรงเรียนสาธิต แต่หลังจากปี ค.ศ.1960 (พ.ศ.2503) เป็นต้นมา โรงเรียนประเภทนี้ กลับมีแนวโน้มที่จะล้มเลิกไปหรือไม่ก็โอนภาระหน้าที่ในการฝึกหัดสอนออกไปให้โรงเรียนในชุมชนโดยทั่วไปแทน

¹ Caswell, H., "The Place of the Campus Laboratory School in the Education of Teachers," *Teachers College Record*, 50 (April, 1949), pp.441-450.

² ในยุโรป เริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1634 (พ.ศ.2177) โดย Jean Baptiste de la Salle แห่งฝรั่งเศส และโรงเรียนฝึกหัดครูต่างก็รับเอาความคิดใหม่ ๆ ว่าการฝึกสอนในโรงเรียนจริง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสถานฝึกหัดครู และขยายไปยังอเมริกาเมื่อประมาณปี ค.ศ.1838 (พ.ศ.2381)

*สมคิด อิศระวัฒน์ และคณะ. การวิเคราะห์ระบบโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย : รายงานวิจัย ม.ป.ท. : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520. หน้า 38-39.

สำหรับในประเทศไทยเองก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดในเรื่องนี้ต่อมาจากสหรัฐอเมริกาโดยผสมผสานกับแนวความคิดเดิมที่มาจากยุโรป จึงทำให้เหตุผลและหลักการในการก่อตั้งโรงเรียนสาธิตมีน้ำหนักและสอดคล้องกันได้ดี โดยเฉพาะทรรศนะของนักการศึกษาที่ได้รับการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา คุณจะมีความคิด ความเชื่อ คล้ายคลึงและสอดคล้องกันเป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอุดมการณ์ของโรงเรียนสาธิต อาทิเช่น

สาโรช บัวศรี อดีตอธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ได้กล่าวถึงอุดมคติในการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตในประเทศไทยไว้ว่า

1. สำหรับเป็นที่ฝึกสอน ฝึกงาน สังเกต และศึกษาของนิสิตวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย
2. สำหรับเป็นที่วิจัย ในเรื่องทฤษฎีการสอน การปกครอง การวัดผล การแนะแนว การทำหลักสูตร ฯลฯ เพื่อทำให้วิชาการศึกษา หรือที่เรียกว่าวิชาครู ได้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป และได้ประโยชน์แก่นักเรียนสาธิตไปด้วยในตัว
3. สำหรับเป็นที่ "แสดงให้เห็น" แก่บุคคลทั่วไป หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า "สาธิต" ในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของการศึกษาเช่น วิธีสอนต่าง ๆ วิธีแนะแนว การทำโรงเรียนมัธยมแบบประสม การทำโรงเรียนประถมที่ถูกต้อง การปกครองนักเรียนแบบประชาธิปไตย ฯลฯ¹

อารี สันเหลวี อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตมัธยม วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร กล่าวว่า โรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนทดลอง "เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการฝึกหัดครู ในการที่จะแปลภาคทฤษฎีมาเป็นภาคปฏิบัติ และเป็นสถานที่ที่จะขยายและเพิ่มพูนวิชาความรู้เกี่ยวกับเด็กวัยต่าง ๆ และขบวนการเรียนการสอน"²

วิจิตร ศรีส้าน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้ระบุว่า โรงเรียนสาธิตตั้งขึ้นเพื่อ "เสริมบทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย ด้านการวิจัย ค้นคว้าทดลอง เพื่อที่จะเอาผลมาใช้ในการผลิตบัณฑิตและเพื่อที่จะส่งผลโดยตรงไปยังหน่วยปฏิบัติการทางการศึกษาอื่น ๆ ที่จะเอาผลไปใช้ได้"³

¹ สาโรช บัวศรี. "โรงเรียนสาธิตคืออะไร" วิทยาคาร 10 (มกราคม 2510). หน้า 930.

² อารี สันเหลวี. "โรงเรียนสาธิตกับอนาคตของการศึกษาในประเทศไทย" ศูนย์ศึกษา 15.4 (พฤศจิกายน พ.ศ.2511). หน้า 5.

³ อีระ รุญเจริญ และ ปรีชา คัมภีรปกรณ์. "หลักการ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น" ในรายงานการสัมมนาเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2518 หน้า 149.

บุญถิ่น อัตถากร อดีตอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ได้กล่าวไว้ว่า

"โรงเรียนสาธิตมีความสำคัญในการปรับปรุงวิชาชีพครู เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทดลองวิธีการทางภาคปฏิบัติของวิชาชีพครู เช่นเดียวกับโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแพทย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็น Teaching research hospital หมายความว่า มิใช่โรงพยาบาลธรรมดา ๆ แต่เป็นโรงพยาบาลที่รักษาคนไข้ และสอนนักเรียนแพทย์ตลอดจนสร้างสหวิทยาการแพทย์ใหม่ ๆ ขึ้น โรงเรียนสาธิตก็ทำหน้าที่ทำนองเดียวกันคือ สอนเด็ก ขณะเดียวกันก็สอน นิสิต นักศึกษาฝึกหัดครู และค้นคว้าวิชาการ และวิธีสอนใหม่ ๆ ไปด้วย"¹

ดังนั้นในชั้นนี้จึงพอจะสรุปได้ว่าโดยหลักการแล้ว โรงเรียนสาธิตในประเทศไทย มีความสำคัญต่อกระบวนการฝึกหัดครู โดยจะทำหน้าที่ประสานทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกัน เสริมบทบาทด้านการวิจัย ทดลองค้นคว้าของครูอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู รวมทั้งเป็นตัวอย่าง แสดงให้เห็นถึงความรู้ทางการศึกษาที่ได้ค้นพบอีกด้วย หรืออีกนัยหนึ่งโรงเรียนสาธิตหรือ Demonstration School หมายความว่า "โรงเรียนที่เปิดสอนเพื่อที่จะแสวงหา วิธีการสอน การเรียนและวิธีต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ศึกษาอาชีพการสอน"²

นอกจากนี้ พจนานุกรมศัพท์การศึกษาก็ได้ให้ความหมายของศัพท์คำว่า "การสาธิต" หรือ "Demonstration" ไว้ว่า "เป็นวิธีการสอนหรือแสดงข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง การแสดงแบบนี้อาจใช้สิ่งอื่นมาแสดงประกอบเพื่อให้เห็นหลักการหรือข้อเท็จจริงนั้น ๆ ด้วย..."³

เพราะฉะนั้น ชื่อโรงเรียนสาธิตหรือ Demonstration School ในประเทศไทยจึงมีความหมายในเชิงอุดมการณ์ หรือเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นโรงเรียนสำหรับแสดงตัวอย่างสิ่งที่ได้ค้นพบทางการศึกษานั้นเอง วิจิตร ศรีสอ้าน ให้ความเห็นเกี่ยวกับชื่อโรงเรียนสาธิตว่า "...การใช้ชื่อ Demonstration School ในประเทศไทยคงเป็นเพราะว่าเรามีความในใจที่ต้องการจะให้โรงเรียนประเภทนี้เป็นโรงเรียนตัวอย่าง แล้วเพื่อจะให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้มีโอกาสทำตามในโอกาสต่อไป ก็อาจเป็นได้..."⁴

¹ สมคิด อิศระวัฒน์. เรื่องเดิม หน้า 3.

² จรินทร์ ธาเนรัตน์. รวมศัพท์ทางวิชาการ (การศึกษาจิตวิทยา พลศึกษา กีฬา สุขศึกษา และสันตนาการ). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2517. หน้า 71.

³ จรูญ มลิินทร์ และคณะ. พจนานุกรมศัพท์การศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช 2505. หน้า 121.

⁴ วิจิตร ศรีสอ้าน. เรื่องเดิม หน้า 15

โดยเฉพาะในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493¹ ก็ให้ความหมายของศัพท์คำว่า "สาธิต" แปลว่า "สำเร็จ" เป็นได้ทั้งคำสรรพนามหรือกริยา¹ ฉะนั้นในความหมายของศัพท์คำว่าโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย จึงกินความหมายถึงการค้นพบ ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยทางการศึกษาได้แล้วประสบความสำเร็จ แล้วสามารถแสดงให้เห็นหลักการหรือข้อเท็จจริงนั้น ๆ ด้วย มิใช่เป็นเพียงแค่การแสวงหาเท่านั้น ดังเช่น สายสุรี จุติกุล อดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ก่อตั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ให้ความเห็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่นในปี พ.ศ.2518 ไว้ว่า "โรงเรียนสาธิตนี้เป็นการส่วนตัวแล้วดิฉันไม่ชอบคำนี้เลย เพราะสาธิตจะหมายถึง "การแสดง" โรงเรียนจะแสดงออกให้ดู ซึ่งกินความหมายว่าเราต้องมีอะไรดีแล้ว รู้แล้ว จึงสาธิต แสดงให้ดูได้."² ความเข้าใจในความหมายของโรงเรียนสาธิตในลักษณะดังกล่าว จึงดูมีเหตุผลบางประการขึ้นอยู่กับ การให้ความหมายและความสำคัญของโรงเรียนสาธิตสำหรับรูปแบบและวิธีการของโรงเรียนสาธิตนั้น จากเอกสารและความคิดเห็นของบุคลากรในวงการศึกษาดังกล่าว เชื่อว่าโรงเรียนสาธิตในสถาบันฝึกหัดครูจะช่วยเสริมบทบาทของอาจารย์ในด้านต่าง ๆ เช่น การวิจัยทางการศึกษา การนำเทคนิคมาใช้กำหนดหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์หรือแบบเรียน รวมทั้งการปฏิบัติการทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น ตามแนวความคิดและคุณลักษณะที่ดีของวิชาชีพ (profession) ที่ถือว่าวิชาชีพครู จะต้องมีส่วนทฤษฎี และส่วนปฏิบัติควบคู่กันไปจนเป็นสมรรถภาพพิเศษ (special competence) ของอาชีพครู³ แต่การรับเอาวิธีการค้นคว้าตามแบบอย่างตะวันตก ซึ่งใช้เป็นกลวิธีในการค้นคว้าหาความรู้ทางการศึกษา โดยเฉพาะทฤษฎีทางการศึกษา

¹ใช้ศัพท์พจนานุกรม ฉบับ 2493 เพราะคิดว่าเป็นศัพท์ที่เกิดขึ้นในบริบทช่วงแรกตั้งโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย อย่างไรก็ตามในฉบับ 2525 แปลว่า "แสดงเป็นตัวอย่าง" ซึ่งมีความหมายตรงกับ Demonstration

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : หจก.นนทชัย 2523. หน้า 902.

² อีระ รุญเจริญ และปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์. เรื่องเดิม หน้า 19.

³ พีรชาติ สัจจวาที. "ปรัชญาการจัดหลักสูตรปริญญาตรีทางศึกษาศาสตร์"

สรุปผลการสัมมนาเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, กุมภาพันธ์ 2523. หน้า 188-304.

เชิงวิทยาศาสตร์นั้นยังเป็นเรื่องที่ใหม่และท้าทายความคิด ความสามารถของนักวิชาการทางการศึกษาของประเทศไทยอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังคงอยู่ในระยะที่กำลังแสวงหาความชัดเจนในหลาย ๆ เรื่องรวมทั้งวิธีการสร้าง ตลอดจนตัวทฤษฎีเองว่าจะเป็นอย่างไร¹ ดังนั้นการใช้ชื่อโรงเรียนสาธิตจึงมีเหตุผลอื่นแอบแฝงอยู่ด้วย ดังที่ เต็มสิริ บุญยสิงห์ อดีตอาจารย์ใหญ่คนแรกของโรงเรียนสาธิตแห่งแรก ในประเทศไทย ได้เล่าความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตปฐมวันไว้ตอนหนึ่งว่า

"...ท่านรัฐมนตรี ก็อ่านกระดาษแผ่นหนึ่ง ขออนุมัติโครงการโรงเรียนสาธิต เพื่อให้เป็นโรงเรียนฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ใจความว่า "ดังนั้น...รัฐมนตรี ก็ยิ้มน้อย ยิ้มใหญ่ ท่านบอกว่าชอบใจ ๆ ทำไมรู้ว่าพ่อผมชื่อหมื่นสาธิต ชอบใจเหลือเกินมาตรงกับชื่อพ่อผม เพราะฉะนั้นโรงเรียนอย่างนี้ผมสนับสนุน..."²

ข้อความข้างต้นพอจะเห็นภาพความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อแนวความคิดจัดตั้งโรงเรียนสาธิต แม้แต่ความคิดของผู้รับผิดชอบสูงสุดด้านการจัดการศึกษาหรือผู้รับผิดชอบอื่น ๆ ก็ยังมีความเห็นไม่ตรงกันในแนวความคิดและความชัดเจนในด้านการปฏิบัติดังสามารถพิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ในการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตในขณะนั้นก็จะพบว่าได้มีแนวความคิด รูปแบบและวิธีการในการจัดการฝึกหัดครูใช้อยู่ในประเทศก่อนแล้วอันเป็นพื้นฐานสำคัญนับตั้งแต่การจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2435 ซึ่งต่อมาเรียกกันว่าโรงเรียนสาธิตในปัจจุบัน เช่น การจัดตั้งโรงเรียนในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างและใช้สำหรับการฝึกหัดสอน (พ.ศ.2447)³ หรือการ

¹ สมพงษ์ สิงหะพล. "ความเป็นมาและขอบเขตของทฤษฎีการสอน" วารสารศึกษาศาสตร์. 11, 3-4 (เมษายน-กันยายน 2526), หน้า 124-131.

² ชีระ บุญเจริญ และปรีชา คัมภีรปรกรณ์. เรื่องเดิม หน้า 155.

³ วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาสมัยรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516. หน้า 196.

จัดตั้งโรงเรียนมัธยมหอวังสำหรับเป็นโรงเรียนฝึกหัดการสอน สำหรับนิสิต ครูมัธยมศึกษา (พ.ศ.2474) ในกรณีหลังนี้ กล่าวกันว่าโรงเรียนมัธยมหอวังเป็นโรงเรียนสาธิตแห่งแรกในประเทศไทย แต่ไม่ได้ใช้ชื่อว่าโรงเรียนสาธิตมาก่อน*

ดังนั้นการใช้ชื่อว่าโรงเรียนสาธิตในปัจจุบันจึงมีบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่สลับซับซ้อนและมีความเป็นมาสืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยเฉพาะพัฒนาการของการฝึกหัดครูจนกระทั่งพัฒนาการของการจัดการศึกษาของชาติโดยส่วนรวม

สรุป

โรงเรียนสาธิตในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากแนวความคิด ในการจัดรูปแบบของโรงเรียนสำหรับการฝึกหัดครูในสหรัฐอเมริกา ซึ่งแต่ละโรงเรียนก็มีอุดมการณ์ และวิธีการเฉพาะของแต่ละสถาบัน ซึ่งมีความสำคัญสำหรับสถาบันการฝึกหัดครูของไทยในการปรับปรุงวิชาชีพครูในด้านของสถานที่ปฏิบัติวิชาชีพครู ทำการทดลองวิจัย ค้นคว้า เพื่อทำให้วิชาการศึกษาได้ก้าวหน้า และยังเป็นที่แสดงให้เห็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะคำว่า "สาธิต" หรือ Demonstration มีความหมายในลักษณะของการค้นพบและแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จขึ้นด้วย

---

*หมายความว่า รูปแบบและวิธีการเดียวกัน แต่ไม่ได้ใช้ชื่อว่าโรงเรียนสาธิต โรงเรียนลักษณะเช่นนี้มักจะถือว่าเป็นโรงเรียนตัวอย่าง

บรรณานุกรม

- จรินทร์ ธานีรัตน์. รวมศัพท์ทางวิชาการ (การศึกษา จิตวิทยา พลศึกษา กีฬา สุขศึกษา และสันตนาการ.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2517.
- จัญญ มลิินทร์ และคณะ. พจนานุกรมศัพท์การศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2505.
- ธีระ รุญเจริญ และปรีชา คัมภีรปรกรณ์. ผู้รวบรวม. "หลักการ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของ
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น" ในรายงานการสัมมนาเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2518. หน้า
149. (เอกสารอัดสำเนา)
- พิรชาติ สัจจวาที. "ปรัชญาการจัดหลักสูตรปริญญาตรีทางศึกษาศาสตร์" สรุปผลสัมมนาเพื่อปรับปรุง
โครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์. เชียงใหม่ : ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, กุมภาพันธ์ 2523. (เอกสารอัดสำเนา)
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ :
พจนานนทชัย, 2523.
- วิจิตร ศรีส้าน. "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต" วารสารศูนย์ศึกษา. 15,4 (พฤศจิกายน 2511),
15-16.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาสมัยรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่ง
ประเทศไทย, 2516.
- สมคิด อิสระวัฒน์ และคณะ. การวิเคราะห์ระบบโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย.
ม.ป.ท. : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520.
- สมพงษ์ สิงหะพล. "ความเป็นมาและขอบเขตของทฤษฎีการสอน" วารสารศึกษาศาสตร์.
11, 3-4 (เมษายน-กันยายน 2526), 124-131.
- สาโรช บัวศรี. "โรงเรียนสาธิตคืออะไร" วารสารวิทยากร. 10 (มกราคม 2510), 930.
- Caswell, H.. "The Place of the Campus Laboratory School in the Education
of Teachers." Teachers College Record, 50 (April 1949), 441-490.